

20 juni 2018

Fietsblog GLD-9: over de Religieuze Grens

Mijn fietstocht vandaag is bijna een bedevaart. Vlak over de grens bij Groenlo staat de Sint-Franciscuskerk uit 1720. Een kerk zo barok, die hebben we in Nederland niet. De kerk was ook bedoeld om met pracht en

praal de katholieke kerkgangers uit Gelre naar het Münsterland te lokken. Niet alleen de kerk, maar ook de herberg er tegenover is nog in oorspronkelijke staat. Hier kon men na de flinke wandeling vanuit Gelre weer op adem komen en wachten tot de mis begon. En na de mis, voorafgaande aan de wandeling terug, moed indrinken.

De katholieke Achterhoekers kwamen al naar hier sinds 1651 als gevolg van de geloofsstrijd waardoor ze geen eigen kerken mochten bouwen of katholieke erediensten mochten houden. Eerst werden de diensten in de open lucht gehouden, later in een eenvoudige houten kapel. Uiteindelijk in de barokke kerk die er nu staat. Rond 1790 mochten er in Aalten en Bredevoort weer katholieke kerkdiensten worden gehouden in eigen kerken. Er zullen vast wel katholieken zijn geweest die de wandeling, het herbergbezoek en de barokkerk zijn gaan missen, want het is een pastorale plek. Ik ruik onderweg naar de Sint-Franciscuskerk de hei die al zomers begint te geuren. Er steekt een ree de weg over waarvan het silhouet mooi afsteekt tegen de lucht, want het glooit hier af en toe licht. In de weilanden lopen de hazen, hun oren zijn nog groter dan ik ken van de chocolade hazen die rond Pasen in de winkel liggen. En de boerderijen hebben hier persoonsnamen. Ze heten Erve met de familienaam erachter, bijvoorbeeld Erve Brooks. Dat alles maakt het hier vredig en gemoedelijk.

Toch is hier flink gevochten om het recht zelf te mogen kiezen tot welk geloof je toetreedt. De protestantse reformatie stak in de zestiende-eeuw de lont in het kruitvat. En ook al vochten ze zelf voor eigen godsdienstvrijheid, de calvinisten vonden het bijzonder lastig om dat recht ook aan anderen te gunnen. De Prins van Oranje probeerde lang een middenweg te zoeken, maar heeft die door zijn voortijdige dood niet kunnen realiseren. In de praktijk mocht je gewoon geloven wat je wilde, zolang het maar geen katholiek geloof was. Dat betekende dat katholieken, hiertoe aangemoedigd door hun voormalige priester en de geestelijke bestuurders van de omringende katholieke buurlanden, hun geloof in het geniep moesten belijden. In Deventer is de VVV gevestigd in een schuilkerk: achter het front van een patriciërswoning schuilt een heel kerkgebouw waarin de katholieke erediensten werden gehouden. En in de Achterhoek had je dus grenskerken.

Soms is een grens iets wat vooral in de hoofden van hertogen, bisschoppen en andere Euregio-bestuurders bestaat. Iets waar de plaatselijke bevolking, die aan beide zijden van die virtuele grens leven, zo min mogelijk mee bezig zijn. Het is alleen de nare gewoonte van overheersers dat ze anderen aan hun gedachtegoed ondergeschikt willen maken. Jezelf als norm stellen voor anderen, daar maakte ik me helaas op deze route ook ethisch schuldig aan. Wanneer ik een bestelling plaats op het terras aan de overkant van de grens, tegenover de kerk, verwacht ik niet de uiterst open en vriendelijke bediening die me ten deel valt. Ik schrik er zelfs een beetje van, omdat ik onbewust al een vijandige houding aangenomen had. Onzin natuurlijk, de jonge serveerster heeft niets met het Duitse oorlogsverleden van doen. Net zo goed dat ik als inwoner van Nederland geen verantwoording af hoeft te leggen over de vele rampen die het militair ingrijpen van Prins Maurits in deze regio veroorzaakte. Wat mijn houding en reactie betreft, vind ik de tekst op het Oorlogsmuseum Overloon leerzaam: “Krieg gehört in ein museum.” Misschien dat ik daar maar eens langs moet fietsen.

Zelf deze route ontdekken?

Bovenstaande blog gaat over [traject 9](#) van de route [Fietsen over Grenzen](#). Dit traject loopt van Eibergen naar Winterswijk. [Lees meer over dit traject](#).

Geschreven door Marc Beek

Mijn naam is Marc Beek (54 jaar, Harderwijk) en ik ga Fietsen over Grenzen. Ik ben een ervaren vakantiefietser, dus weet mijn tempo aan te passen aan de schoonheid van het landschap en de bezienswaardigheden op de route. Al fietsend ga ik op zoek naar de geschiedenis van toen en dat in woord verbinden met het leven van nu. Want die grens uit het verleden vormde dan wel ooit een barrière, vaak was het ook een aanmoediging om grenzen te verleggen.

Deel deze pagina op social media:

